

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Горюнової Катерини Анатоліївни

на тему: **«УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ІНДУСТРІЇ
ТУРИЗМУ»**

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування

Спеціальність 073 - Менеджмент

Одна з найбільш значних, постійних та довгострокових тенденцій, що супроводжує формування та розвиток світового господарства економіки – неухильне зростання глобалізації та інтернаціоналізації, де інтернаціоналізація обміну перетікає в інтернаціоналізацію капіталу та виробництва на глобальному рівні. Процеси інтернаціоналізації можуть мати як позитивний вплив (наприклад, на підвищення рівня освіти, на розвиток науки та її технологічне застосування), так і негативний вплив (наприклад, на поширення економічних та інших кризових явищ, циклічні та структурні кризи, екологічне забруднення) на цілі регіони та країни.

У світлі вищевикладеного можна відзначити дедалі більшу роль туризму як одного з факторів світових інтеграційних процесів. Також, туристський бізнес стає значним сектором економіки. Туризм в умовах ринкової економіки може розвиватися без участі держави лише на основі приватних інвестицій. Проте роль держави у формуванні основних принципів регулювання туризму в умовах нових економічних відносин, на наш погляд, є суттєвою та має бути спрямована на вирішення стратегічних завдань державного будівництва в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків, а також має бути спрямована на енергійне стимулювання формування ефективного високоприбуткового сектору національної економіки. Зазначимо існуючу зараз тенденцію, у межах якої світ входить у новий соціально-економічний устрій суспільства, коли ринок товарів та послуг поєднується з централізованим економічним управлінням стратегічним розвитком продуктивних сил у сфері реалізації високоефективної національної економіки та консолідації суспільства.

Слід особливо підкреслити, що як наслідок інтернаціоналізації життя, її інтегратором виступають міжнародні організації та установи. Найбільш універсальною такою організацією є ООН та їх широко розгалужені структури, зокрема Всесвітня Туристична Організація. Останні два десятиліття розвиток міжнародного туризму характеризувався випереджаючими темпами зростання порівняно зі світовим експортом товарів та послуг. Частка туристських послуг у світовому експорті неухильно зростала, досягнувши на даний момент близько 7% загальної вартості експорту товарів та послуг.

Виникнення феномену «сталого туризму» в умовах недостатнього обсягу в переважній більшості країн серйозних досліджень з міжнародного туризму гостро постає питання про необхідність серйозних наукових розробок, що дозволили б на практиці відстежувати тенденції та прогнозувати процеси, пов'язані зі сталою туристичною діяльністю, управляти сталим розвитком туризму, спрямовуючи їх відповідно стратегічним пріоритетам. Отже, дослідження Горюнової К.А. присвячено актуальній темі, а саме обґрунтуванню та розробці теоретико-методичних засад та науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління сталим розвитком індустрії туризму.

В дисертаційному дослідженні Горюнової К.А. вперше запропоновано та обґрунтовано комплексний механізм управління індустрією сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві.

Також у дисертаційному дослідженні Горюнової К.А. *дістали подальшого розвитку*: нормативно-правові основи міжнародного законодавства у частині впровадження ідей сталого розвитку; узагальнення новітніх стратегій розвитку та перешкоди впровадження індустрії сталого туризму; науково-методичний підхід до впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми сталого розвитку туризму; наукова аргументація практично-методичних положень щодо ролі планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму.

В результаті проведених досліджень авторкою *удосконалено* понятійно-категоріальний апарат дослідження процесів публічного управління сталим розвитком індустрії туризму; науково-методичні підходи до формування теорій та концепцій сталого розвитку туризму у науковому дискурсі; концептуальні засади систематизації наявних ринкових інструментів реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму; науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення ідей сталого розвитку у туристичній індустрії України відповідно до європейських норм. Виділено науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення управлінських механізмів та системи менеджменту індустрії туризму.

В своєму дисертаційному дослідженні Горюнова К.А. науково обґрунтовує практичну доцільність визначених напрямків вдосконалення управлінських механізмів та системи менеджменту індустрії туризму, що підтверджуються довідками про впровадження у діяльність різноманітних структур та організацій України, а саме: відділу краєзнавства та туризму Донецького обласного навчально-методичного центру культури; управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації); ТОВ «Туристична компанія «Аккорд-Тур» та Маріупольського державного університету.

Отже, мету дисертаційного дослідження досягнуто та послідовно розкрито. Викладені завдання були виконані, повністю розкриваючи мету дослідження. Отримані результати і розроблені положення свідчать про те, що здобувачкою здійснена ґрунтовна науково-дослідна робота. Структура роботи логічна, а матеріали в кожному розділі представлені відповідно до мети та призначення. Проведений у роботі теоретико-методологічний аналіз виконано на високому науковому і якісному рівні, що свідчить про професійну зрілість її авторки.

Але, незважаючи на досягнуті наукові результати та практичну цінність роботи, треба зауважити:

- у розділі I «Теоретико-методичні засади управління сталим розвитком індустрії туризму», пункті 1.1 «Понятійно-категоріальний апарат дослідження процесів публічного управління сталим розвитком індустрії туризму» чітко окреслена парадигма сталого розвитку туризму, яка представлена у її принципах, просторово-часових характеристиках, єдності екологічних, економічних та соціальних аспектів та є основою для забезпечення системи управління, але авторкою не визначено яким чином такий глобальний виклик як загострення військових конфліктів вплинув та можливо скоригував сучасну парадигму сталого розвитку туризму;

- у розділі I «Теоретико-методичні засади управління сталим розвитком індустрії туризму», пункті 1.2 «Еволюція міжнародного законодавства у частині впровадження ідей сталого розвитку» надано детальний аналіз міжнародного законодавства у частині впровадження ідей сталого розвитку. На нашу думку, робота б значно виграла у разі детального аналізу еволюції відповідного українського законодавства;

- у розділі II «Організаційні, економічні та соціальні аспекти формування моделі сталого розвитку туризму», пункті 2.3 «Ринкові інструменти реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму» авторкою визначені основні показники для порівняння стійкості туризму, також зазначено про відсутність належної системи моніторингу, яка б допомогла перетворити ці показники на відповідні управлінські дії. І разом з тим, що у третьому розділі надані практичні рекомендації щодо вдосконалення системи менеджменту індустрією туризму та створена модель управління, поглиблення ідеї вдосконалення системи моніторингу відбулося частково;

- на жаль, також за рамками роботи залишилось питання розробки державних стандартів для професійних управлінців, діяльність яких відбувається у трьох вимірах (екологічному, економічному та соціальному), що є актуальним питанням забезпечення сталого демократичного врядування в Україні в сучасних умовах.

Зазначені зауваження не зменшують актуальності та практичної значущості дисертації, яка є логічно побудованою, самостійною і завершеною науковою роботою та відповідає вимогам МОН, що підтверджується як наявністю 22 наукових праць у вітчизняних фахових, наукометричних і зарубіжних виданнях, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Результати виконаної дисертаційної роботи мають наукову новизну і прикладний характер.

Отже, дисертація здобувачки Горюнової Катерини Анатоліївни за темою «Управління сталим розвитком індустрії туризму» за спеціальністю 073 «Менеджмент» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту на засіданні разової спеціалізованої вченої ради.

Рецензент дисертаційної роботи –

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
управління та адміністрування
навчально-наукового інституту управління
Маріупольського державного університету

Анна ЧЕЧЕЛЬ

Особистий підпис <u>А. Чечель</u>
<u>д. н. з держ. упр. Профзасвідчую</u>
<u>проф. ФІЛУН</u>
Начальник загального відділу <u>Оксана СІРЕТОВИЧ</u>